

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

19. detsember 2012*

Apellatsioonkaebus — Euroopa Liidu finantshuvide kaitse — Üksusega seotud riskitaseme kindlaksmääramine — Varajase hoiatamise süsteem — OLAF-i juurdlus — Otsused — Hoiatuste W1a ja W1b aktiveerimise taotlused — Vaidlustatavad aktid — Vastuvõetavus

Kohtuasjas C-314/11 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 23. juunil 2011 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Komisjon, esindajad: D. Triantafyllou ja F. Dintilhac,

kaebaja,

teine menetlusosaline:

Planet AE, asukoht Ateena (Kreeka), esindaja: *dikigoros* V. Christianos,

hageja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel (ettekandja) ja M. Berger,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ära kuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Komisjon palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 13. aprilli 2011. aasta määrus kohtuasjas T-320/09: Planet vs. komisjon (EKL 2011, lk II-1673, edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus”), millega komisjon lükkas tagasi selle institutsiooni esitatud

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

vastuvõetamatuse vastuväite, mille ta esitas äriühingu Planet AE (edaspidi „Planet”) nõude suhtes tühistada Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) otsused registreerida Planet varajase hoiatamise süsteemis, vastavalt hoiatuse W1a ja seejärel hoiatuse W1b aktiveerimisega.

Õiguslik raamistik

- 2 Selleks et võidelda pettuste ja muu ühenduste finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu, võttis komisjon 16. detsembril 2008 vastu otsuse 2008/969/EÜ, Euratom, mis käsitleb varajase hoiatamise süsteemi komisjoni eelarvevahendite käsutajatele ja rakendusametitele (ELT L 344, lk 125).
- 3 Otsuse 2008/969 põhjenduse 4 kohaselt on „[v]arajase hoiatamise süsteemi eesmärk [...] tagada, et komisjonis ja tema rakendusametites on võimalik levitada piiratud kasutusega teavet kolmandate isikute kohta, kes võivad kujutada ohtu ühenduste finantshuvidele ja mainele või mis tahes muudele ühenduste hallatavatele vahenditele”.
- 4 Vastavalt nimetatud otsuse põhjendustele 5–7 vastutab OLAF, kellel on juurdepääs varajase hoiatamise süsteemile seoses oma ülesannete täitmisega selles osas, mis puudutab juurdluste läbiviimist ja teabe kogumist pettuste ärahoidmise eesmärgil, koos vastutavate eelarvevahendite käsutajatega ja siseauditi talitustega hoiatuste sisestamise, muutmise ja eemaldamise taotluste esitamise eest varajase hoiatamise süsteemis, mille haldamise tagab komisjoni peaarvepidaja või tema alluvad.
- 5 Sellega seoses sätestab otsuse 2008/969 artikli 4 lõike 1 teine lõik, et „[komisjoni p]earvepidaja [või tema alluvad] sisesta[vad], muuda[vad] ja eemalda[vad] hoiatusi varajase hoiatamise süsteemis vastavalt vastutava volitatud eelarvevahendite käsutaja, OLAF-i või siseauditi talituse taotlustele”.
- 6 Selle otsuse artikli 5 lõike 1 esimese lõigu kohaselt tehakse „[k]õik taotlused hoiatuste registreerimise, nende muutmise või eemaldamise kohta [...] peaarvepidajale”.
- 7 Nimetatud otsuse artikli 6 lõike 2 kolmas lõik sätestab, et „[h]anke- või toetusmenetluste puhul kontrollib vastutav volitatud eelarvevahendite käsutaja või tema personal hiljemalt enne lepingu sõlmimise otsust, kas varajase hoiatamise süsteemis on hoiatus”.
- 8 Otsuse 2008/969 artiklist 9 tuleneb, et varajase hoiatamise süsteem põhineb hoiatustel, mis võimaldavad määrata kindlaks üksusega seotud riskitaseme kategooriate alusel, mis ulatuvad kõige nõrgemale riskitasemele vastavast kategooriast W1 kuni kõige kõrgemale riskitasemele vastava kategooriani W5.
- 9 Selle otsuse artikli 10 „Hoiatus W1” lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„1. OLAF taotleb hoiatuse W1a aktiveerimist, kui tal on oma juurdlustegevuse varajases järgus piisavalt põhjust uskuda, et kolmandate isikutega, eriti ühenduse vahenditest abi saavate või abi saanud isikutega seoses registreeritakse tõenäoliselt leiud raskete haldusrikkumiste või pettuse kohta. [...]

2. OLAF [taotleb] hoiatuse W1b aktiveerimist, kui [tema] juurdlustegevus annab piisavalt põhjust uskuda, et kolmandate isikutega, eriti ühenduse vahenditest abi saavate või abi saanud isikutega seoses registreeritakse tõenäoliselt lõplike leidudena rasked haldusrikkumised või pettus. [...]”
- 10 Otsuse artikli 11 lõike 1 kohaselt taotleb „OLAF [...] hoiatuse W2a aktiveerimis[t], kui [tema] juurdlused viivad sellise raske haldusrikkumise või pettuse leidmiseni, mis on seotud kolmandate isikutega, kes saavad või on saanud toetust ühenduse vahenditest”.
- 11 Otsuse 2008/969 artikkel 16 täpsustab, et hoiatus W1 „registreeritakse ainult teabe eesmärgil ja sellega ei pruugi kaasneda muud mõju peale tugevdatud järelevalvemeetmete”.

Vaidluse taust

12 Vaidluse tausta on Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 8–13 kirjeldanud järgmiselt:

- „8. [Planet] on Kreeka äriühing, kes pakub ärijuhtimise alaseid nõustamisteenuseid. Alates 2006. aastast on ta kolme konsortsiumi liikmena seotud Süürias kolme projektiga, mida rahastab komisjon. [Planeti] suhtes viidi alates 16. oktoobrist 2007 läbi OLAF-i juurdlus seoses rikkumiste kahtlusega nende kolme projekti raames.
9. Teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi raames korraldatud hankemenetluse tulemusena palus komisjon [Planetit] 18. aprilli 2008. aasta kirjas astuda läbirääkimistesse, et määrata toetuslepingu lõplikud tingimused, mis on seotud tema ettepanekuga täita konsortsiumi koordinaatori ülesannet seoses projektiga „Advancing knowledge – intensive entrepreneurship and innovation for growth and social well-being in Europe” (edaspidi „projekt AEGIS”). Komisjoni kirjas teatati, et võimalik komisjonipoolne toetus ei saa ületada 3 300 000 eurot ning läbirääkimised tuleb lõpule viia enne 30. juunit 2008.
10. Eespool punktis 8 nimetatud juurdluse tagajärjel taotles OLAF kahel korral [Planeti] registreerimist varajase hoiatamise süsteemis. Ta taotles 26. veebruaril 2009 hoiatuse W1a aktiveerimist ning 19. mail 2009 hoiatuse W1b aktiveerimist. Registreerimine toimus 10. märtsil ja 25. mail 2009.
11. Komisjon saatis 27. veebruaril 2009 [Planetile] läbirääkimiste tulemusel koostatud toetuslepingu (edaspidi „leping”), et sellele kirjutaksid alla [Planet] ja teised selle konsortsiumi liikmed, kuhu ta kuulub. [Planet] saatis allkirjastatud lepingu 11. märtsil 2009 komisjonile tagasi, et viimane sellele omakorda alla kirjutaks.
12. Komisjon teatas 4. juunil 2009 e-kirja teel hagejale, et lepingule alla kirjutamise protsess peatati seniks, kuni on täidetud lisatingimus, st see, et hageja avab kinnise pangakonto, mille tulemusel on hageja käsutuses üksnes see lepingu kohaselt makstava ettemaksu osa, mis on ette nähtud talle endale, samas kui ülejäänud osa ettemaksust kannab pank otse teistele konsortsiumi liikmetele. E-kirjas teatati, et selle uue tingimuse nõudmise põhjuseks oli ootamatu sündmus, st hageja registreerimine varajase hoiatamise süsteemis esiteks hoiatuse W1a ja seejärel hoiatuse W1b aktiveerimise teel.
13. Kuna Planet] leppis oma pangaga kokku, et viimane kannab kohe pärast komisjoni poolt makstava ettemaksu kättesaamist igale konsortsiumi liikmele üle neile ette nähtud summa, kirjutas komisjon 3. juulil 2009 lepingule alla.”

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

- 13 Planet esitas OLAF-i otsuste tühistamiseks hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantsseleisse 14. augustil 2009.
- 14 Komisjon esitas eraldi dokumendina Üldkohtu kodukorra artikli 114 lõike 1 alusel Üldkohtu kantsseleisse 9. novembril 2009 saabunud vastuvõetamatuse väite. Komisjoni sõnul on Planeti hagi vastuvõetamatu, kuna vaidlusalusel aktid on nende olemusest tulenevalt pelgalt sisemise teavitamise meetmed ja ettevaatusmeetmed ning nende suhtes ei teostata EÜ artikli 230 kohast seaduslikkuse kontrolli.

- 15 Üldkohus täpsustas vaidlustatud kohtumääruse punktides 21–27 kõigepealt seoses hagi esemega, et kuigi hagi oli vormiliselt esitatud OLAF-i otsuste peale, milles taotleti Planeti registreerimist varajase hoiatamise süsteemis, tuli seda käsitada ka hoiatuste W1a ja W1b aktiveerimise otsuseid (edaspidi „vaidlusalused aktid”) hõlmavana.
- 16 Seejärel meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 37 ja 38 väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt võivad tühistamishagi esemeks olla laadist ja vormist olenemata kõik institutsioonide võetud meetmed, mille eesmärk on tekitada õiguslikke tagajärgi. Seevastu on vastuvõetamatud need hagid, mis on esitatud aktide peale, mis kujutavad endast üksnes haldussüsteemi sisemisi meetmeid ning millel ei ole seega mingeid tagajärgi sellest süsteemist väljaspool.
- 17 Vaidlustatud kohtumääruse punktis 39 rõhutas Üldkohus, et asjaolu, et ametiasutus kasutab andmeid puhtalt haldussüsteemi sisemistel eesmärkidel, ei välista sugugi, et see tegevus võib kahjustada õigussubjektide huve. Üldkohtu hinnangul sõltub sellise rikkumise olemasolu mitmest tegurist, mille hulka kuuluvad eelkõige tagajärjed, mis see andmetöötlus võib tekitada, ning kooskõla ühelt poolt kõnealuse töötamise eesmärgi ja teiselt poolt kohaldatavate normide vahel, mis käsitlevad ametiasutuse pädevust.
- 18 Olles vaidlustatud kohtumääruse punktis 40 käsitletud otsuse 2008/969 õigusliku aluse küsimust ning selle määruse punktis 41 kinnitanud, et vaidlusaluse akti vastuvõtja pädevuse puudumine on avaliku huvi küsimus, mille võib tõstatada omal algatusel, analüüsis Üldkohus vaidlusaluste aktide sisu.
- 19 Esiteks kontrollis Üldkohus, kas teatud üksuse kohta hoiatuse tegemine varajase hoiatamise süsteemis, täpsemalt kategoorias W1, on toiming, mis puudutab üksnes komisjoni sisemisi suhteid ning mille mõju ei ulatu sellest sisemisest tasandist kaugemale.
- 20 Olles vaidlustatud kohtumääruse punktides 44 ja 45 analüüsinud otsuse 2008/969 asjakohaseid sätteid, leidis Üldkohus kõnealuse määruse punktis 46, et antud juhul ei piirdu vaidlusalused aktid komisjoni sisemiste suhetega, vaid need on põhjustanud väliseid tagajärgi, nimelt lepingule allakirjutamine peatati ja Planetile kehtestati lisatingimus.
- 21 Teiseks analüüsis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 47–50 küsimust, kas vaidlusaluste aktidega põhjustatud tagajärgi võib käsitada siduvate õiguslike tagajärgedena, mis võivad kahjustada Planeti huve, muutes selgelt tema õiguslikku olukorda.
- 22 Vaidlustatud kohtumääruse punktis 51 jõudis Üldkohus järeldusele, et vaidlusalused aktid olid piiranud Planeti läbirääkimisruumi, kahjustanud selle konsortsiumi, kuhu ta kuulub, sisemist korraldust ja seega Planeti võimet kõnealune projekt tegelikult lõpule viia. Üldkohus lisas, et kui Planetile ei anta mingit kohtuliku kontrolli võimalust, on see vastuolus õigusel rajaneva liiduga, mis leiab veelgi kinnitust, kuna otsus 2008/969 ei näe juriidilistele ja füüsilistele isikutele mitte mingil viisil ette õigust olla teavitatud ja õigust olla ära kuulatud enne nende registreerimist varajase hoiatamise süsteemis hoiatuste W1–W4 ja W5b aktiveerimise teel.
- 23 Lõpetuseks rõhutas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 53, et vaidlusaluseid akte ei saa käsitada vahepealsete ja ettevalmistavate aktidena, mida ei saa vaidlustada, kuna need mitte ainult ei täida vaidlustatavate aktide õiguslikke tingimusi, vaid kujutavad endast ka lõppu erimenetlusele, st üksuse registreerimisele hoiatusnimekirja.
- 24 Seetõttu lükkas Üldkohus komisjoni esitatud vastuvõetamatuse väite tagasi.

Poolte nõuded

- 25 Komisjon palub apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtumäärus, tunnistada hagi vastuvõetamatuks ja mõista kohtukulud välja Planetilt.
- 26 Planet palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja komisjonilt.

Apellatsioonkaebus

- 27 Komisjon esitab vaidlustatud kohtumääruse peale esitatud apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kaheksa väidet. Need käsitlevad esiteks otsuse 2008/969 valesti tõlgendamist; teiseks seda, et kõnealuste hoiatustega ei muudetud selgelt Planeti õiguslikku olukorda; kolmandaks, et nimetatud hoiatustega kahjustati tema olukorda kaudselt; neljandaks, et Üldkohus ei põhjendanud oma otsust; viiendaks õiguskaitsevahendite segiajamist; kuuendaks lepinguvabaduse ja nõustumuspõhimõtte rikkumist; seitsmendaks asjaolu, et hoiatuste käsitlemisel otsustena ei ole alust ja puudub põhjendus; ning kaheksandaks hagi vastuvõetavuse sõltuvusse seadmist selle põhjendatusest.
- 28 Kuna kolm esimest väidet on tihedalt seotud, tuleb neid analüüsida koos.

Esimene, teine ja kolmas väide

Poolte argumendid

- 29 Komisjon väidab oma esimeses väites, et Üldkohus tõlgendas otsust 2008/969 valesti, kuna ta üldistas ekslikult selle otsuse sätteid, samastades hoiatuse W1 hoiatustega W2–W5. Komisjoni arvates on Üldkohtu arutluskäik vastuoluline, kuna esiteks järeldas ta vaidlustatud kohtumääruse punktis 44, et iga hoiatus kahjustab tingimata asjaomase eelarvevahendite käsutaja ja puudutatud üksuse vahelisi suhteid, ning teiseks leidis ta vaidlustatud kohtumääruse punktis 45, et otsuse 2008/969 artikkel 16, mis käsitleb hoiatuse W1 tagajärgi, on vähem piirav kui selle otsuse artiklid 15, 17 ja 19–22.
- 30 Komisjoni sõnul erineb hoiatus W1 teistest hoiatustest märgatavalt, kuna nagu otsuse 2008/969 artiklist 10 tuleneb, põhineb selle aktiveerimine pelgalt eksimuse või rikkumise tõenäosusel, mitte absoluutsel kindlusel nagu teiste hoiatuste puhul. See eristus leiab kinnitust otsuse 2008/969 artiklis 16, mille kohaselt hoiatus W1 registreeritakse ainult teabe eesmärgil ja sellega kaasneb vaid järelevalvemeetmete tugevdamine. Komisjon leiab, et kui Üldkohus käsitas otsuse 2008/969 artikli 16 sisu „vähem piiravana”, oleks ta pidanud sel juhul järeldama, et ka õiguskaitse andmine oli vaid ajutine.
- 31 Oma teises väites heidab komisjon Üldkohtule ette, et see leidis vaidlustatud kohtumääruse punktis 44 alusetult, et hoiatus W1 kahjustas tingimata asjaomase eelarvevahendite käsutaja ja Planeti vahelisi suhteid. Komisjoni arvates sisaldab järelevalvekohustus tõesti kohustuslikkuse elementi asjaomase institutsiooni talitustele, kuid järelevalvemeetmete tugevdamine tähendab kõige enam kõrgendatud tähelepanu ega tekita mingil juhul kohustuslikke tagajärgi puudutatud üksuse suhtes.
- 32 Oma kolmanda väitega heidab komisjon Üldkohtule ette vaidlustatud kohtumääruse punktis 48 selle leidmist, et vaidlusaluste aktide ja nende lisatingimuste vahel, mille Planet pidi enne lepingule allakirjutamist täitma, on otsene põhjuslik seos, kuigi need meetmed ei tulenenud mitte hoiatusest W1, vaid jäid sõltumatu eelarvevahendite käsutaja hindamisruumi.

- 33 Igal juhul jättis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 49 määratlemata, millised meetmed oleksid pannud Planeti ebasoodsasse olukorda, ning rikkus lisaks menetluspõhimõtet uurida poolte esitatud väiteid ja tõendeid mittediskrimineerivalt, jättes tähelepanuta esiteks lepingupoolte vahelise kirj vahetuse ja teiseks läbirääkimised, milles osalesid Planet ja tema pank.
- 34 Planet väidab, et komisjoni kaks esimest väidet kujutavad endast vaidlustatud kohtumääruse punktide 44 ja 45 sisu moonutamist, kuna nendes punktides jõudis Üldkohus vaid järeldusele, et eelarvevahendite käsutajad peavad võtma puudutatud üksuste suhtes erimeetmeid mis tahes hoiatuste puhul, sealhulgas hoiatus W1, ning väidab, et Üldkohus ei võtnud seisukohta lepingupoolte vaheliste suhete ega Planeti õigusliku olukorra võimaliku kahjustamise osas vaidlusaluste aktidega.
- 35 Planet leiab, et kolmas väide tuleb tunnistada osaliselt vastuvõetamatuks ja osaliselt põhjendamatuks.

Euroopa Kohtu hinnang

- 36 Tuleb nentida, et lahendamaks Planeti poolt vaidlusaluste aktide peale esitatud tühistamishagi vastuvõetavuse küsimust, kontrollis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 44–46 kõigepealt seda, kas üksuse registreerimine varajase hoiatamise süsteemis on toiming, mis puudutab vaid asjaomase institutsiooni sisemisi suhteid ning mille mõju ei ulatu sellest sisemisest tasandist kaugemale.
- 37 Üldkohus tuvastas selles osas – olles teinud ülevaate varajase hoiatamise süsteemi toimimisest ja otsuse 2008/969 eesmärgist, milleks on kaitsta Euroopa Liidu finantshuve eelarvemeetmete rakendamisel –, et otsuse 2008/969 artiklid 15–17 ja 19–22 mitte ainult lubavad, vaid lausa nõuavad, et asjaomased eelarvevahendite käsutajad võtaksid puudutatud üksuse või projekti suhtes erimeetmeid.
- 38 Üldkohus järeldas sellest vaidlustatud kohtumääruse punktis 44, et mõju, mis on üksuse kohta varajase hoiatamise süsteemis hoiatuse tegemisel, isegi kategoorias W1, ei saa olla üksnes asjaomase institutsiooni sisene, ning selline hoiatus kahjustab tingimata asjaomase institutsiooni eelarvevahendite käsutaja ja selle üksuse vahelisi suhteid.
- 39 Vaidlustatud kohtumääruse punktis 45 lisas Üldkohus, et seda järeldust ei kummuta otsuse 2008/969 artikkel 16, mille kohaselt hoiatus W1 registreeritakse ainult teabe eesmärgil ja sellega ei pruugi kaasneda muud mõju peale tugevdatud järelevalvemeetmete, kuna hoiatuse W1 tuvastamine toob asjaomase eelarvevahendite kasutaja jaoks kaasa tugevdatud järelevalvemeetmete võtmise kohustuse, vastasel juhul ei oleks sellel registreerimisel mingit mõtet.
- 40 Alles pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtumääruse punktis 46 tuvastanud, et vaidlusalustel aktidel olid tegelikult tagajärjed väljaspool asjaomase institutsiooni sisemist tasandit, uuris Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 47–51 kohtuasja faktiliste asjaolude põhjal, kas neid tagajärgi võis käsitada siduvate õiguslike tagajärgedena, mis võisid kahjustada puudutatud üksuse huve, muutes selgelt tema õiguslikku olukorda.
- 41 Eeltoodust tuleneb kõigepealt, et Üldkohus ei samastanud hoiatust W1 hoiatustega W2–W5, vaid hoopis rõhutas hoiatuse W1 erilist vähem piiravate tagajärgede seisukohalt, mis sellest vastavalt otsuse 2008/969 artiklile 16 tulenevad.
- 42 Seejärel tuleb märkida, et vastupidi komisjoni kinnitusele ei ole vaidlustatud kohtumääruse punktides 44 ja 45 Üldkohtu arutluskäigus ühtegi vasturääkivust osas, milles viimane tõdes, et isegi kui hoiatuse W1 tagajärjed on vähem piiravad, ei piirdu tugevdatud järelevalvemeetmed, mille asjaomane eelarvevahendite käsutaja peab puudutatud üksuse suhtes võtma, vaid institutsiooni sisemise tasandiga, vaid võivad mõjutada selle institutsiooni ja puudutatud üksuse vahelisi suhteid.

- 43 Ühelt poolt möönab komisjon oma teise väite raames ise, et hoiatusest W1 tulenev järelevalvekohustus sisaldab tõesti kohustuslikkuse elementi asjaomase institutsiooni talitustele.
- 44 Teiselt poolt tuleb nentida, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtumääruse punktis 44, et iga hoiatus, isegi hoiatus W1, kahjustab puudutatud isiku õiguslikku olukorda tingimata. Üldkohtu arutluskäiku tuleb mõista nii, et kuigi teatud üksuse registreerimine varajase hoiatamise süsteemis, sealhulgas hoiatusega W1, mõjutab tingimata asjaomase eelarvevahendite käsutaja ja puudutatud üksuse vahelisi suhteid, ei tähenda see siiski, et need välised mõjud toovad automaatselt kaasa puudutatud üksuse õigusliku olukorra selge muutumise. Sellist muudatust tuleb aga kontrollida juhtumipõhiselt, nagu Üldkohus seda vaidlustatud kohtumääruse punktides 47–51 tegi.
- 45 Tagasi tuleb lükata ka komisjoni argument otsuse 2008/969 artikli 10 kohta, kuna see põhineb vaidlustatud kohtumääruse punktide 44 ja 45 valesti mõistmisel.
- 46 Asjaolu, mille kohaselt toimub otsuse 2008/969 artikli 10 alusel hoiatuse W1 aktiveerimine varajases staadiumis ja see põhineb pelgalt eksimuse või rikkumise tõenäosusel, erinevalt teistest hoiatustest, mis aktiveeritakse absoluutse kindluse korral, ei sea tegelikult kahtluse alla Üldkohtu kaalutlusi seoses mõjuga, mida hoiatused võivad avaldada asjaomase eelarvevahendite käsutaja ja puudutatud üksuse vahelistele suhetele.
- 47 Lõpuks tuleb märkida, et argument, mis käsitleb otsuse 2008/969 artiklit 16 – põhjusel, et hoiatuse W1 tagajärjed on vähem piiravad – ei ole asjakohane, kui tegemist on Planetile õiguskaitse andmisega, kuna see on vajalik juhul, kui on tuvastatud puudutatud isiku õigusliku olukorra selge muutumine.
- 48 Üldkohus uuris sellega seoses vaidlusaluste aktide mõju Planeti õiguslikule olukorrale ja tuvastas, et esiteks pidi see äriühing loobuma ettemaksete jaotamise haldamisest selle konsortsiumi liikmete vahel, millesse ta kuulus, ning teiseks võtma lisameetmeid, et täita uusi tingimusi, mis komisjon talle lepingule alla kirjutamiseks kehtestas.
- 49 Üldkohus järeldas sellest, et vaidlusalused aktid piirasid Planeti läbirääkimisruumi, selle konsortsiumi sisemist korraldust, kuhu ta kuulub, ja seega selle äriühingu võimet projekt AEGIS tegelikult lõpule viia.
- 50 Mis täpsemalt puutub põhjuslikku seosesse vaidlusaluste aktide ja nende lisatingimuste vahel, mille Planet pidi lepingule allakirjutamiseks täitma, siis tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 46, et 4. juuni 2009. aasta e-kirja sisust võib selgelt järeldada, et lepingu allkirjastamise peatamise ja täiendava tingimuse seadmine oli tingitud vaidlusalustest aktidest. Lisaks meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 48, et üksused, kes taotlevad liidu rahaliste vahendite eraldamist ja kelle suhtes on registreeritud hoiatus varajase hoiatamise süsteemis, on kohustatud kohanduma tugevdatud järelevalvetingimuste ja meetmetega, mille pädev eelarvevahendite käsutaja nende suhtes kehtestab.
- 51 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et Üldkohus ei rikkunud ühtegi õigusnormi, kui ta leidis, et käesoleval juhul Planeti suhtes kehtestatud tugevdatud järelevalvemeetmed tulenevad vaidlusalustest aktidest otseselt.
- 52 Mis puutub komisjoni argumenti, et need lisameetmed ei tulene varajase hoiatamise süsteemist, vaid sõltumatu eelarvevahendite käsutaja hinnangust, siis piisab, kui märkida, et Üldkohtu argumentatsiooni ekslikkust ei ole ühegi asjaoluga tõendatud, ning lisaks, nagu sai juba meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 43, on see väide vastuolus komisjoni kinnitusega, et asjaomase institutsiooni talitused on hoiatusest W1 tulenevalt kohustatud võtma kõrgendatud järelevalvemeetmeid.

- 53 Mis puutub komisjoni argumenti, et Üldkohus ei täpsustanud, mil moel sattus Planet ebasoodsasse olukorda, siis tuleb tõdeda, et Üldkohus märkis vaidlustatud kohtumääruse punktis 48, et hoiatusest W1 tulenevalt kehtestatud kõrgendatud järelevalvemeetmed mõjutasid selle konsortsiumi sisemist korraldust, mille liikmeks asjaomane äriühing oli.
- 54 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 49 tuletas Üldkohus sellest, et alates tema esimesest registreerimisest varajase hoiatamise süsteemis sattus Planet erinevasse olukorda võrreldes sellega, kus ta konsortsiumis oli lepingupoolte läbirääkimiste käigus, mis korraldati enne vaidlusaluste aktide vastuvõtmist. Selles osas tugines Üldkohus pooltevahelisele kirjavahetusele, millest selgub muu hulgas, et Planet oli kohustatud selleks, et komisjon lepingu allkirjastaks, loobuma ettemaksete jaotamise haldamisest selle konsortsiumi liikmete vahel, millesse ta kuulus. Veel selgub vaidlustatud kohtumääruse punktides 50 ja 51, et Üldkohus viitab erinevatele meetmetele, mida Planet pidi võtma, et täita uusi tingimusi, mis komisjon talle lepingule allakirjutamiseks kehtestas, ning et Üldkohus järeldas sellest, et vaidlusalused aktid piirasid mitte ainult Planeti läbirääkimisruumi, vaid ka tema võimet kõnealune leping tegelikult täita.
- 55 Neil asjaoludel ei saa Üldkohtule ette heita, et ta ei täpsustanud, kuidas sattus Planet ebasoodsasse olukorda.
- 56 Mis puutub komisjoni argumenti, et Üldkohus ei uurinud poolte esitatud tõendeid, siis tuleb meenutada, et ELTL artiklist 256 ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust tuleneb, et ainult Üldkohus on pädev fakte tuvastama – välja arvatud juhul, kui tema poolt tuvastatu sisuline ebaõigsus tuleneb temale esitatud toimikumaterjalidest – ja neid fakte hindama. Kui Üldkohus on faktid tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt ELTL artiklile 256 pädev kontrollima nende faktide õiguslikku kvalifikatsiooni ja Üldkohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (vt eelkõige 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-551/03 P: General Motors vs. komisjon, EKL 2006, lk I-3173, punkt 51; 18. detsembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-101/07 P ja C-110/07 P: Coop de France détail et viande jt vs. komisjon, EKL 2008, lk I-10193, punkt 58).
- 57 Seega puudub Euroopa Kohtul pädevus tuvastada fakte ja põhimõtteliselt uurida tõendeid, millele Üldkohus on nende faktide tõendamisel tuginenud. Kui need tõendid on hangitud õiguspäraselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ja tõendamiskohustust ning tõendite hankimist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Üldkohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku väärtust. See hinnang, välja arvatud juhul, kui tegemist on nende tõendite moonutamisega, ei ole seega iseenesest õigusküsimus, mida Euroopa Kohus saaks kontrollida (vt eespool viidatud kohtuotsus General Motors vs. komisjon, punkt 52, ja eespool viidatud kohtuotsus Coop de France détail et viande jt vs. komisjon, punkt 59).
- 58 Käesolevas asjas tuleneb vaidlustatud kohtumääruse punktist 49 selgelt, et viidates 4. juuni 2009. aasta e-kirjale ja sellele järgnenud teabevahetusele, võttis Üldkohus arvesse erinevaid tõendusmaterjale ning konkreetselt lepingupoolte vahelist kirjavahetust, millele komisjon käesolevas apellatsioonimenetluses tugineb.
- 59 Lisaks ei ole erinevate tõendusmaterjalide hindamine, mida Üldkohus tegi vaidlustatud kohtumääruse punktides 49–51, õigusküsimus, mis alluks Euroopa Kohtu kontrollile, välja arvatud juhul, kui tegemist on nende tõendite moonutamisega, mida komisjon ei ole siiski väitnud.
- 60 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et komisjoni apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud kolm esimest väidet tuleb osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Neljas väide

Poolte argumendid

- 61 Oma neljandas väites, mis käsitleb põhjenduse puudumist, heidab komisjon Üldkohtule ette, et viimane leidis vaidlustatud kohtumääruse punktis 49, et selle äriühingu õigusliku olukorra ebasoodus muutus võib seisneda pelgas faktis, et Planetilt võeti ära volitus konsortsiumi haldamiseks ja ettemaksete jaotamiseks konsortsiumi liikmete vahel. Komisjon rõhutab, et Planetilt ei ole mingisugust finantsilist eelist ära võetud
- 62 Planet leiab, et see väide põhineb vaidlustatud kohtumääruse vääral mõistmisel ning et komisjon taotleb tegelikult seda, et Euroopa Kohus hindaks uuesti neid asjaolusid, millel põhineb Üldkohtu otsus.

Euroopa Kohtu hinnang

- 63 Tuleb meenutada, et küsimus, kas Üldkohtu otsuse põhjendused on vastuolulised või ebapiisavad, kujutab endast õigusküsimust, mida võib sellisena apellatsioonkaebuses tõstatada (vt eelkõige 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 90).
- 64 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb veel, et kohtuotsuse põhjendus peab näitama selgelt ja ühemõtteliselt Üldkohtu arutluskäiku, et huvitatud isik saaks teada vastuvõetud otsuse põhjenduse ja Euroopa Kohus võiks oma kohtulikku järelevalvet teostada (vt selle kohta 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-259/96 P: nõukogu vs. de Nil ja Impens, EKL 1998, lk I-2915, punktid 32 ja 33, ning 17. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-449/98 P: IECC vs. komisjon, EKL 2001, lk I-3875, punkt 70).
- 65 Üldkohus märkis vaidlustatud kohtumääruse punktides 49 ja 50 selle kohta, et Planet pidi selleks, et komisjon lepingu allkirjastaks, loobuma ettemaksete jaotamise haldamisest konsortsiumi liikmete vahel, millesse ta kuulus, ning täitma komisjoni seatud lisatingimused. Üldkohus järeldas sellest, et vaidlusalused aktid olid piiranud Planeti läbirääkimisruumi ja tema võimet kõnealune leping tegelikult täita.
- 66 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et Üldkohtu arutluskäik vaidlustatud kohtumääruse punktides 49–51 on iseenesest selge ja arusaadav ning põhjendab järeldust, millele Üldkohus jõudis.
- 67 Komisjoni kinnitus, mille kohaselt ei ole Planetilt finantsilist eelist ära võetud, on faktiline asjaolu, mis käesoleva kohtuotsuse punktides 57 ja 58 toodud põhjustel ei kuulu apellatsioonkaebuse raames Euroopa Kohtu pädevusse.
- 68 Eeltoodust lähtudes tuleb neljas väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Viies väide

Poolte argumendid

- 69 Oma viiendas väites, mis käsitleb õiguskaitsevahendite segiajamist, väidab komisjon, et kuna konsortsiumi korraldust käsitlevad tingimused on osa lepingust, ei kuulu nende vaidlustamine enam tühistamishagi raamesse, vaid neid tuleb sarnaselt muude, lepingu toimimist ja maksmise viise käsitlevate normidega analüüsida ELTL artikli 272 alusel.

- 70 Planet leiab, et selle väite raames esitatud argument on uus ning tuleb seetõttu tunnistada vastuvõetamatuks.

Euroopa Kohtu hinnang

- 71 Tuleb tõdeda, et vaidlustatud kohtumäärus käsitles vaid Planeti suhtes registreeritud hoiatuste W1 tühistamishagi vastuvõetavuse küsimust ning Üldkohtul ei palutud lahendada ei vaidlusaluste aktide põhjendatuse küsimust ega nende aktide tagajärjel toimunud lepinguliste suhete muutumise õiguspärasuse küsimust.
- 72 Järelikult ei saa nõustuda komisjoni etteheitega, mis käsitleb õiguskaitsevahendite segiajamist, ja viies väide tuleb tunnistada põhjendamatuks.

Kuues väide

Poolte argumendid

- 73 Oma kuuenda väitega, mis käsitleb lepinguvabaduse ja nõustumuspõhimõtte rikkumist, heidab komisjon Üldkohtule ette, et ta leidis vaidlustatud kohtumääruse punktis 51 vääralt, et kui ei anta võimalust vaidlusaluste aktide aluseks olevate asjaolude kohtulikule kontrollile, on see vastuolus õigusel rajaneva liiduga, kuigi käesoleval juhul ei ole tegemist mitte ühepoolse otsusega, millel on puudutatud isikute jaoks negatiivsed tagajärjed, vaid lepingulise suhtega, mille komisjon ja Planet sõlmisid oma tahtevabadust teostades.
- 74 Planet väidab, et komisjon ajab lepingulised suhted ja tühistamishagi eseme segi.

Euroopa Kohtu hinnang

- 75 Selles osas tuleb meenutada, et Üldkohus täpsustas vaidlustatud kohtumääruse punktides 49 ja 51, et 4. juuni 2009. aasta e-kirjast selgub, et pärast varajase hoiatamise süsteemis hoiatuse W1 registreerimist muutus Planeti olukord konsortsiumis, millesse ta kuulus, ja sellest tulenevalt piirasid vaidlusalused aktid selle ettevõtja läbirääkimisruumi.
- 76 Kuna aga komisjon heidab Üldkohtule ette, et viimane ei kinnitanud seisukohta, et pooled teostasid vaid oma tahtevabadust, siis piisab, kui märkida, et ta vaidlustab apellatsioonkaebuses sellisele väitele tuginedes järeldusi faktiliste asjaolude kohta, millele jõudmine on Üldkohtu ainupädevuses.
- 77 Eeltoodust lähtudes tuleb kuues väide tunnistada vastuvõetamatuks samadel põhjustel, mida sai juba käsitletud käesoleva kohtuotsuse punktides 57 ja 58.

Seitsmes väide

Poolte argumendid

- 78 Oma seitsmendas väites, mille kohaselt ei ole hoiatuste käsitlemisel otsustena alust ja puudub põhjendus, väidab komisjon kõigepealt, et vaidlustatud kohtumääruse punkti 51 sõnastus näitab, et Planetit ei kahjusta mitte hoiatus W1, vaid OLAF-i ankeet, mis on nimetatud hoiatuse õiguslik alus. Komisjon meenutab, et hoiatus on vaid sisemine meede, mis on lubatud võtta talle antud organisatsioonilisest autonoomiast lähtudes, et hoiatusel ei ole mingisugust õigusjõudu ning see jääb komisjoni sisemisele tasandile.

- 79 Järgmiseks on komisjoni arvates väär Üldkohtu hinnang vaidlustatud kohtumääruse punktis 53, kuna hoiatus ei kujuta endast erimenetluse lõppu.
- 80 Lisaks on põhjendamata Üldkohtu kinnitus vaidlustatud kohtumääruse punktis 52, mille kohaselt ei näe otsus 2008/969 juriidilistele puudutatud isikutele ette mingisugust teabeõigust, sest Üldkohus teeb taas üldistuse, mainides kõiki hoiatusi, kuid ei viita hoiatuse W5 puhul ette nähtud ärakuulamisele.
- 81 Planet väidab vastu, et seitsmes väide piirdub vaid komisjoni poolt esimeses kohtuastmes esitatud argumentide kordamisega, mistõttu tuleb see tunnistada vastuvõetamatuks. Planet on igal juhul seisukohal, et komisjoni arutluskäik moonutab vaidlustatud kohtumääruse punkti 52 sisu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 82 Seitsmenda väite esimese argumendiga komisjon tegelikult pelgalt kordab oma neid argumente, mille ta Üldkohtus esitas, kuid ei võta siiski seisukohta Üldkohtu poolt neile antud hinnangu suhtes.
- 83 Vaidlustatud kohtumääruse punktis 26 märkis Üldkohus, et hoolimata Planeti vormilistest nõuetest, mis käsitlevad OLAF-i taotlusi registreerida ta varajase hoiatamise süsteemis, lähtus komisjon vales eeldusest, et vaidlustatud olid hoiatuste W1a ja W1b aktiveerimisotsused ning et need moodustasid ka hagi eseme.
- 84 Üldkohus leidis vaidlustatud kohtumääruse punktis 25, et kõnealuses süsteemis registreeritud üksuse seisukohalt moodustavad hoiatuse aktiveerimistaotlus ja tegelik hoiatus tervikliku aktide kogumi. Vaidlustatud kohtumääruse punktis 27 järeldas ta sellest, et Planeti hagi, mis oli vormiliselt esitatud OLAF-i otsuste peale, tuli käsitada nii, et see on esitatud ka vaidlusaluste aktide peale.
- 85 Kuna aga komisjon esiteks ei seadnud kahtluse alla vaidlustanud kohtumääruse punktides 25–27 esitatud Üldkohtu argumentatsiooni hagi eseme kohta ja kuna ta teiseks ei suutnud eelmiste väidete raames tõendada, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et vaidlusalused aktid võisid kahjustada Planeti huve, muutes selgelt tema õiguslikku olukorda, siis tuleb käesolev argument põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 86 Seitsmenda väite teise argumendi osas piisab, kui märkida, et selles tõlgendatakse vaidlustatud kohtumääruse punkti 52 väärtalt ning see argument tuleb seetõttu tagasi lükata. Tegelikult viitab see punkt sõnaselgelt hoiatustele W1–W4 ja W5b ega puuduta seega hoiatust W5a, mille raames on õigus saada ära kuulatud otsuse 2008/969 artikli 8 lõike 2 punktis a spetsiaalselt ette nähtud.
- 87 Mis puutub kolmandasse argumenti, milles kritiseeritakse vaidlustatud kohtumääruse punkti 53, siis tuleb märkida, et Üldkohtu hinnangul ei saanud vaidlusaluseid akte käsitada vahepealsete ja ettevalmistavate ning vaidlustamatute aktidena mitte pelgalt selle tõttu, et vaidlustatud kohtumääruse punktides 44–48 oli tuvastatud, et need ei täida vaidlustatavate aktide õiguslikke tingimusi, vaid ka selle tõttu, et need kujutasid endast lõppu erimenetlusele.
- 88 Nagu aga vaidlustatud kohtumääruse punkti 53 sõnastusest selgelt tuleneb, tahtis Üldkohus vaid korrata järeldust, millele ta oli selle kohtumääruse punktides 44–48 sisalduva argumentatsiooni tulemusena juba jõudnud, lisades sellele siiski veel seda, et vaidlusalused aktid kujutasid endast ka lõppu üksuse varajase hoiatamise süsteemis registreerimise menetlusele.
- 89 Kuna komisjon ei ole suutnud seda viimast järeldust kahtluse alla seada, siis tuleb vaidlustatud kohtumääruse punkti 53 kritiseeriv argument tagasi lükata kui tulemusetu.

90 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa aga Üldkohtu otsuse täiendavate põhjenduste kohta esitatud väited tuua kaasa kohtuotsuse tühistamist ja on seega tulemusetud (28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 148).

91 Eespool esitatust tuleneb, et seitsmes väide tuleb lugeda põhjendamatuks.

Kaheksas väide

Poolte argumentid

92 Oma kaheksanda väitega, mis käsitleb hagi vastuvõetavuse sõltuvusse seadmist selle põhjendatusest, heidab komisjon Üldkohtule ette, et see hindas hoiatust W1 vaid osaliselt, kuna tal olid tekkinud kahtlused seoses komisjoni pädevusega otsust 2008/969 vastu võtta.

93 Kuna kaheksas väide käsitleb kohtumääruse niisugust põhjendust, mis ei ole resolutsioonis toodud järelduse seisukohalt otsustav, siis tuleb see Planeti arvates tunnistada tulemusetuks.

Euroopa Kohtu hinnang

94 Nagu vaidlustatud kohtumääruse punktist 37 tuleneb, saab tühistamishagi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt esitada institutsioonide kõikide aktide peale – sõltumata nende laadist või vormist –, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve kahjustaval viisil, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus olukorras (vt eelkõige 11. novembri 1981. aasta otsus kohtuasjas 60/81: IBM vs. komisjon, EKL 1981, lk 2639, punkt 9; 17. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-521/06 P: Athinaïki Techniki vs. komisjon, EKL I-5829, punkt 29, ja 26. jaanuari 2010. aasta otsus kohtuasjas C-362/08 P, Internationaler Hilfsfonds vs. komisjon, EKL 2010, lk I-669, punkt 51).

95 Seega tuleb tühistamishagi vastuvõetavust hinnata objektiivsete kriteeriumide alusel, võttes arvesse vaidlusaluste aktide sisu ennast.

96 Tuleb tõdeda, et komisjon ei ole tõendanud, milles tema hinnangul väljendub see, et Üldkohus ei ole käesoleva kohtuotsuse punktis 94 viidatud kohtupraktikat õigesti kohaldanud.

97 Kui Üldkohus pidas vaidlustatud kohtumääruse punktides 40–42 vajalikuks käsitleda komisjoni *ratione materiae* pädevust ja lisas, et „juba selleks” tuleb analüüsida vaidlusaluste aktide sisu, siis tuleb mainida, et vaidlusaluste aktide sisu tuli komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväite põhjendatuse hindamiseks igal juhul analüüsida.

98 Seega ei saa nõustuda komisjoni etteheitega, mille ta esitas vaidlustatud kohtumääruse punkti 41 suhtes ning milles ta heidab Üldkohtule ette, et see hindas osaliselt vaidlusaluseid akte.

99 Eespool esitatust järeldub, et kaheksas väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

100 Kuna ükski komisjoni apellatsioonkaebuse põhistamiseks esitatud kaheksast väitest ei leidnud toetust, tuleb apellatsioonkaebus tervikuna jätta rahuldamata.

Kohtukulud

¹⁰¹ Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõikes 2 on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse. Vastavalt nimetatud kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 ja artikli 190 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Planet on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb käesoleva menetluse kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

- 1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.**

Allkirjad